

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 3 від 24 . 03 . 2025 року

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

**Програма
фахового заліку з японської мови**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Освітня програма: 2.В11.069.01 Мова і література (японська)

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри японської мови і
перекладу

протокол №3 від 12.03.2025 р.

Завідувач кафедри Костянтин
КОМІСАРОВ

Київ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий залік є обов'язковим для вступників на програму підготовки магістра за спеціальністю В11 Філологія (Освітня програма: Мова і література (японська)). Залік проводиться усно в дистанційному форматі.

Метою вступного заліку є оцінка рівня володіння японською мовою, перевірка знань лексики, граматики, а також здатності до комунікації японською мовою.

Лінгвістична підготовка філологів в університеті включає мовний і мовленнєвий компоненти, що розглядаються як взаємопов'язані і взаємообумовлені аспекти іншомовної комунікації. Під час фахового заліку перевіряється рівень оволодіння мовною (лінгвістичною) і мовленнєвою (комунікативною) компетенціями абітурієнта.

Фаховий залік з японської мови є важливим етапом відбору кандидатів для навчання в університеті. Успішне складання заліку демонструє високий рівень знань та готовність до глибшого вивчення японської мови, що в свою чергу відкриває перспективи для професійного росту в різних галузях.

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Особи, які вступають до магістратури, повинні володіти комплексом іншомовних знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраним напрямом та проведення магістерського дослідження.

Під час фахового заліку з японської мови вступники повинні продемонструвати:

- уміння розкривати суть поставленої проблеми, вільно висловлюватись японською мовою, використовуючи сталі вирази та сучасні розмовні кліше;
- вміння використовувати, здобуті з фонетики, граматики та лексикології японської мови;
- орієнтуватися в загальних питаннях лінгвокраїнознавства Японії, питаннях історії мови, а також давати виважені й аргументовані відповіді на поставлені питання;
- володіння багатим лексичним запасом японської мови, вільним використанням лексики та володіння основним набором синонімічних та антонімічних пар;

1. Загальні мовні питання, питання з фонетики та лінгвокраїнознавства Японії:

Загальна характеристика японської мови

Проблема походження японської мови. Характерні особливості японської мови.

Особливості японської писемності

Поняття „змішаного алфавітно-ієрогліфічного" письма. Розвиток писемності в Японії.

Ієрогліфи: історія виникнення та запозичення з Китаю; структура та типи ієрогліфів; поняття ключа.

Кана: історія виникнення. Різниця у вживанні „хірагана" та „катакана". Стили написання та каліграфія.

Фонетика і фонологія

Голосні звуки. Види та типи голосних звуків в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації. Редукція. Вставка голосного у корені. Чергування голосних.

Приголосні звуки. Види та типи приголосних в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації, традиційна японська класифікація („чисті", „замутнені", та „напівзамутнені" звуки). Алофони. Комбінація „приголосний + йотований голосний звук".

Ритміка японської мови. Силабічний алфавіт і поняття „складу". Типи складів в японській мові. Наголос в японській мові: типи та тенденції.

Лінгвокраїнознавство Японії

Загальні відомості про Японію

Історичні паралелі між Україною та Японією. Географічне положення Японії. Острівний склад країни, наявні вулкани. Характерні особливості основних островів (Хонсю, Кюсю, Сікоку, Хоккайдо). Окінава (Рюкю). Моря та океани, що омивають Японію. Найвищі гірські вершини. Фудзі-сан у творчості японських поетів та художників. Річки і озера Японії.

Адміністративний поділ Японії. Традиційні особливості найвідоміших префектур. Головні господарсько-економічні райони та їх характеристика. Район Тохоку. Район Канто. Район Тюбу. Район Кінкі (Кансай). Район Тюгоку. Район Кюсю. Район Окінава.

Періодизація історії Японії

Літочислення (ненго). Міфи про створення Японії. Високі могили дзенпо кооен фун. Заселення Японії. Легендарний засновник династії Дзімму. Ямато. Принц Сьотоку. Хей-ан — зеніт панування придворної аристократії. Самураї. Кодекс бусідо. Клани Тайра і Мінамото. Камікадзе. Сенгоку дзідай. Політичне об'єднання Японії. Сакоку. Генроку. Криза сьогунату. Скасування сакоку. Доба Мейдзі — буржуазна революція. Мілітаризм і ультрашовінізм. Дзайбацу. Японія в Тихоокеанській війні. Поразка Японії і окупація США. Нова конституція. Економічні і земельні реформи. Зростання економічної та промислової могутності країни. Галузі високих технологій.

Національне господарство Японії

Головні економічні райони та їх особливості. Загальна характеристика економічного становища. Структура економіки (фінансовий сектор, промисловість, сільське господарство, енергетика, зовнішня торгівля, транспорт і зв'язок). Джерела економічного зростання. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки

Система освіти в Японії

Загальні відомості про систему освіти. Перші школи та університети на території країни. Вплив західних місіонерів на розвиток освіти. Шкільна освіта. Типи шкіл, основні елементи національного освітнього стандарту, види і формат іспитів. Реформа освіти 80х років.

Система вищої освіти. Університети. Нестандартні форми отримання освіти. Стан та перспективи розвитку японської науки. Державні програма для стажування вчених та науковців за кордоном.

Переваги і слабкі сторони японської освіти.

2. Питання з теоретичної граматики японської мови

Морфологія

Класифікації частин мови, запропоновані японськими лінгвістами (Хашімото Шінкічі, Токієда Мотокі Ямада Йошіо). Сучасні варіанти класифікації частин мови. Самостійні та службові (релятивні) частини мови.

Іменник. Види іменника. Категорія відмінювання. Система відмінків японської мови. Синтаксична роль іменника.

Займенник. Класифікація займенників та їх функції.

Числівник. Види числівників за походженням. Особливості числівників, їх граматичні функції. Власне японські числівники та числівники китайського походження. Лічилні суфікси. Синтаксичні позиції числівника.

Прикметник. Предикативні (I-keiyoushi), напівпредикативні (Na-keiyoushi) та непередикативні. Форми прикметників. Категорія часу. Ввічливі форми прикметників. Синтаксичні зв'язки прикметників.

Дієслово. Особливості японських дієслів. Вживання відмінкових часток з дієсловами. Повнозначні та допоміжні дієслова. Перехідні (tadoushi) та неперехідні (jidoushi) дієслова. Категорія виду. Категорія часу. Абсолютний і відносний час. Категорія модальності. Активний та пасивний стан дієслів. Форма каузатива та пасивного каузатива. Ввічливі форми дієслів. Синтаксичні функції дієслів.

Прислівник. Загальна характеристика прислівників японської мови. Синтаксичне оформлення прислівників.

Службові частини мови. Загальна характеристика сполучників. Характеристика та класифікація часток. Поняття про вигуки в японській мові.

Синтаксис

Особливості японського словосполучення та речення. Порядок слів. Члени речення. Синтаксична роль різних частин мови. Синтаксис словосполучень. Способи вираження синтаксичних зв'язків: примикання, керування і узгодження. Просте речення. Особливості простого речення. Поширене і непоширене речення. Структура простого речення. Основні правила трансформації. Види простого речення за метою висловлювання. Вираження модальності у реченні. Складне речення. Складне речення з сурядним зв'язком. Складне речення з підрядним зв'язком. Види речень з підрядним зв'язком. Фраза та її структура. Правила побудови фрази. Цитування. Речення з прямою і непрямою мовою. Речення з прихованою непрямою мовою. Речення з нестандартним порядком слів. Еліпсис та парцеляція.

3. Питання з лексикології та стилістики японської мови

Лексика

Основні лексичні одиниці. Характерні риси словотвору. Скорочення та аббревіатури. Полісемія. Синоніми та антоніми в японській мові. Омонімія. Запозичення та слова іншомовного походження. Неологізми та застаріла лексика. Фразеологічні одиниці. Ідіоми.

Стилістика

Завдання, предмет, структура та ключові поняття стилістики. Поняття норми у стилістиці. Експресивні стилі та реєстри мовлення. Індивідуальний стиль. Текст як категорія лінгвостилістики. Стилістика і культура мовлення. Стилістична семасіологія. Фонетична стилістика. Графічна стилістика. Лексична стилістика. Стилістичні функції засобів словотвору. Синтаксична стилістика.

4 . Розмовні теми

1. Особливості японського побуту.
2. Система освіти в Японії та Україні.
3. Релігійна ситуація у сучасній Японії.
4. Основні японські винаходи.
5. Наука й техніка в Японії ХХІ століття.
6. Масмедіа Японії та України.
7. Родинні стосунки в Японії та Україні.
8. Японсько-українські дипломатичні відносини.
9. Економічні зв'язки Японії та України.
10. Стосунки статей в історії та культурі Японії.
11. Статус жінки у сучасному суспільстві.
12. Глобалізаційні процеси у світі.
13. Географічне положення Японії на карті світу.

14. Токіо – столиця Японії.
15. Київ – столиця України.
16. Японські традиційні свята.
17. Особливості японської кухні.
18. Японський чай та традиції чаепиття.
19. Мистецтво аранжування квітів *ікебана*.
20. Традиційні японські бойові мистецтва.
21. Спортивні досягнення японців.
22. Видатні японські письменники сучасності.
23. Видатні політичні та громадські діячі Японії.
24. Японська архітектура.
25. Фразеологізми в японській мові.
26. Чи може краса врятувати світ?
27. Основні віхи історії Японії.
28. Охорона довкілля.
29. Етикет в Японії.
30. Сучасні інформаційні технології.

Критерії оцінювання знань вступника на фаховому заліку

Оцінка	Критерії
Зараховано	Ставиться вступнику, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.
Не зараховано	Ставиться вступнику, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ОСНОВНА

1. Бондар О.І., Бондаренко І.П. Лінгвокраїнознавство Японії. Навчальний підручник. - Київ: Вид.дім Дм.Бураго, 2012. – 696 с.
2. Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова : теорет. курс : [в 2 т.] / Т.К. Комарницька, К.Ю. Комісаров ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Вид. дім Д. Бураго. Т. 1. – 2012. – 318, [2] с. : табл. – Бібліогр.: с. 292-318.
3. Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова : теорет. курс : [в 2 т.] / Т.К. Комарницька, К.Ю. Комісаров ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Вид. дім Д. Бураго. Т. 2. – 2012. – 424 с. : табл. – Бібліогр.: с. 398-424.
4. 4技能でひろがる 中級日本語 カルテット I / 安井 朱美 ほか. 東京：ジャパントائمズ, 2019. 280 頁.
5. 4技能でひろがる 中級日本語 カルテット II / 安井 朱美 ほか. 東京：ジャパントائمズ, 2020. 348 頁.
6. 鎌田修 ほか. 生きた素材で学ぶ 新・中級から上級への日本語 Authentic Japanese: Progressing from Intermediate to Advanced. 東京：ジャパントائمズ出版, 2023. 208 頁.
7. (公財)京都日本語教育センター. 初・中級学習者向け日本語教材 日本文化を読む. 東京：アルク, 2022. 102 頁.

8. (公財)京都日本語教育センター. 中・上級学習者向け日本語教材 日本文化を読む. 東京：アルク、2023. 111 頁.
9. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語 初級 本冊[音声DL 付]. 東京：アルク, 2023. 304 頁.
10. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語 初中級 本冊[音声DL 付]. 東京：アルク, 2023. 245 頁.
11. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語 中級 本冊[音声DL 付]. 東京：アルク, 2024. 317 頁.
12. 日本をたどりなおす 29 の方法 国際日本研究入門 / 編集: 野本京子, 坂本恵、東京外国語大学国際日本研究センター. 東京：東京外国語大学出版会, 2019. 192 頁.
13. 松田 浩志、 亀田 美保. テーマ別 中級から学ぶ日本語. 東京：研究社、2023. 144 頁.
14. 宮城 幸枝 ほか. 中級日本語音声教材 新・毎日の聞きとり 50 日〈上〉. 東京：凡人社, 2023. 60 頁.
15. 宮城 幸枝 ほか. 中級日本語音声教材 新・毎日の聞きとり 50 日〈下〉. 東京：凡人社, 2023. 64 頁.

Додаткові

1. Бондаренко І., Хіно Т. Українсько-японський словник / За ред. Ю.О. Карпенка. – К., 2012. – 250 с.
2. Бондаренко І., Хіно Т. Українсько-японський, японсько-український словник. Навчальний словник японських ієрогліфів. – К., 2010. – 592 с.
3. 岡田 彩. オンライン授業で使える日本語活動集 90. 東京：コスモピア, 2023. 240 頁.
4. 株式会社アルク出版編集部. どんどん読める！ 日本語ショートストーリーズ. 東京：アルク, 2017. 135 頁.
5. 国際交流基金関西国際センター. 初級からの日本語スピーチ一国・文化・社会についてまとめた話をするために. 東京：凡人社, 2023. 151 頁.
6. 坂本恵 ほか. 聞いて慣れよう日本語の敬語 -場面で学ぶ日本語コミュニケーション. 東京：スリーエーネットワーク, 2023. 158 頁.

7. 独立行政法人国際交流基金. Marugoto: Japanese language and culture Starter A1 Coursebook for communicative language activities / まるごと 日本のことばと文化 入門 A1 かつどう (JF Standard coursebook / JF 日本語教育スタンダード準拠コースブック). 東京：三修社、 2013. 148 頁.
8. 独立行政法人国際交流基金. Marugoto: Japanese language and culture Starter A1 Coursebook for communicative language competences / まるごと 日本のことばと文化 入門 A1 りかい (JF Standard coursebook / JF 日本語教育スタンダード準拠コースブック). 東京：三修社、 2013. 200 頁.
9. 国際交流基金. Marugoto: Japanese language and culture Elementary2 A2 Coursebook for communicative language activities "Katsudoo"/ まるごと 日本のことばと文化 初級 2 A2 かつどう (JF Standard coursebook / JF 日本語教育スタンダード準拠コースブック). 東京：三修社, 2014. 186 頁.
10. 宮崎 道子、郷司 幸子. にほんごで働く! ビジネス日本語 30 時間. 東京：スリーエーネットワーク、 2023. 151 頁.